

Kontrollkäik Politsei- ja Piirivalveameti Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo arestimaja Tallinna kainestusmajja

(1) 16.11.2013 varahommikul (algusega kl 6.00) viisid õiguskantsleri nõunikud läbi etteteatamata kontrollkäigu Politsei- ja Piirivalveameti Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo arestimaja Tallinna kainestusmajja (edaspidi kainestusmaja). Kontrollkäigule kaasas õiguskantsler eksperdina perearsti, kelle ülesandeks oli tervishoiuteenuse osutamise hindamine kainestusmajas.

Kainestusmaja on Politsei- ja Piirivalveameti ning Tallinna linna koostöös loodud asutus, mille ülesandeks on Politsei- ja Piirivalveameti Põhja prefektuuri tööpiirkonnas joobes isikute kainestamine ning neile vajadusel esmaste tervishoiuteenuste osutamine.¹ Kainestusmaja avati 16.11.2009.

Hoones, kus kainestusmaja paikneb, on kokku kolm korrust, millest kaks esimest on kasutusel kainestusmajana ning kolmas Tallinna linna loodud kodutute öömajana. Kainestusmaja esimesel korrusel on 10 kambrit kainestatavate paigutamiseks ning lisaks 3 nn eelkambrit, mida kasutatakse kainenema toimetatud isikute lühiajaliseks kinnipidamiseks (näiteks dokumentide vormistamise ajaks). Kainestusmaja teisel korrusel on 10 n-ö tavakambrit.

Kainestuskambritesse paigutatakse korraga üldjuhul kuni kaks kainestatavat, erandjuhtudel kuni kolm. Ka kontrollkäigu ajal viibis ühes kambritest korraga kolm isikut ning eraldi kambri hoiti ühte naissoost kainestatavat. Ülejäänud kainestatavad viibisid kambrites kahekesi. Kokku oli kainestusmajas kontrollimise ajal 17 kainestatavat (neist üks naine, alaealisi kontrollkäigu ajal kainestusmajas ei viibinud). Kontrollkäigu ajal vabastati kainestusmajast üks isik. Kainestusmaja ametnike kinnitusele on kainenemise arv varieeruv ja kõige suurem koormus on tavaliselt kuu algul, mil kainestusmajja on päeva jooksul toodud ligi 35 isikut.

Kainestusmaja kambriid on varustatud põrandaküttega (mis ei ole kambrite kaupa eraldi reguleeritav), akna, hügieeninurga ja valgustitega. Magamiseks on kambriid kainenema toimetatud isikule madrats. Ametnike väitel puhastatakse ja desinfitseeritakse madratsi ümbrist peale kasutamist.

Lisaks n-ö tavakambritele ja ootekambritele on kainestusmajas eraldi invakamber; ametnike tööruumid; transpordilüüs; menetlustoad; pesuruumid ja meditsiiniblokk 6 isikule. Kuna kainestusmaja hoone on ehitatud mõned aastad tagasi, siis on olme- ja kinnipidamistingimused head.

Kainestusmajas tagab ööpäevaringselt kohapealset tervishoiuteenuste osutamist AS Lääne-Tallinna Keskhaigla (edaspidi LTKH). Pakutav tervishoiuteenus hõlmab kainestusmaja tervishoiutöötaja kinnitusele üldjuhul isiku kontrollimist kainestusmajja vastuvõtul, talle vajadusel esmaabi andmist, jälgimist kambriid või meditsiiniblokis. Tõsisemate tervisehäiretega isikud viiakse kiirabiga haiglasse.

Varasemalt on õiguskantsler korraldanud kainestusmajja ühe kontrollkäigu (09.10.2010) ja massiüritusest tingitud võimalike rikkumiste tuvastamiseks külastanud kainestusmaja ning teisi Põhja prefektuuri kinnipidamiskohti 12.11.2011.

¹ Politseiameti ja Tallinna linna koostööleping (politsei arestimaja kainestuskamber). Tallinna Linnavalitsuse 09.01.2008 korralduse nr 19-k lisa.

09.10.2010 korraldatud kontrollkäigu kokkuvõttes tegi õiguskantsler Politsei- ja Piirivalveametile ettepaneku leida võimalusi kainestusmaja kambris järelevalve parandamiseks kambrisisesse videovalve paigaldamise abil.

Kõnealust ettepanekut järgitud ei ole ning 16.11.2013 kontrollkäigul selgus, et kainestusmaja kambrid videovalve vahendusel jälgitavad ei ole (vt käesoleva kirja p 4.1)

Õiguskantsler tuvastas 09.10.2010 kontrollkäigul², et ühes kainestusmaja eelkambris on isikute ohjeldamiseks mõeldud voodi, mille tõttu tegi õiguskantsler kontrollkäigu kokkuvõttes Siseministeeriumile ettepaneku luua kontrollkäigu kokkuvõttes esitatud põhimõtteid rakendades ning koostöös tervishoiutöötajatega (nt konsulteerides Terviseameti või Eesti Psühhiaatrie Seltsiga) piisav õiguslik regulatsioon rahustusvoodi kasutamiseks politsei kinnipidamiskohtades: rahustusvoodi kui erivahendi kasutamise lubatavus, materiaalsoiguslikud eeldused ning menetluslik regulatsioon. Samuti andis õiguskantsler suunise korraldada asjakohane väljaõpe rahustusvoodi kasutamiseks. Õiguskantsler tegi Politsei- ja Piirivalveametile ka ettepaneku viivitamatult lõpetada kainestusmaja eelkambris (ootekambris) oleva, spetsiaalsete kinnitusrihmadeta ja ilma tervishoiutöötaja pideva järelevalveta toimuv rahustusvoodi kasutamine.

Politsei- ja Piirivalveamet kinnitas õiguskantsleri 09.10.2010 kontrollkäigu kokkuvõttele vastates, et lõpetab rahustusvoodi kasutamise. 16.11.2013 kontrollkäigul selgus, et kainestusmaja tõepoolest rahustusvoodit ei kasuta ning see on kainestusmaja eelkambrist ära viidud.

Lähtudes tervishoiueksperti arvamusest, tegi õiguskantsler 09.10.2010 kontrollkäigu kokkuvõttes Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuametile ettepaneku koostöös LTKH-ga korraldada kainestusmajas paremini tervishoiuga seonduv dokumentatsioon ja reguleerida konkreetseid juhud (isiku tervises seisundist lähtuvad), millal isik paigutatakse kainestuskambri asemel meditsiiniblokki.

16.11.2013 kontrollkäigul selgus, et vastavat soovitusi on täidetud osaliselt (vt käesoleva kirja p 4.3).

09.10.2010 kontrollkäigu kokkuvõttes tegi õiguskantsler Siseministeeriumile ettepaneku muuta isiku kainenemisele toimetamise protokollis vormi selliselt, et sinna märgitaks politseiametnike poolt ka konkreetseid kaalutlusi, mille tõttu isik kainenema paigutati.

16.11.2013 kontrollkäigul nähtus, et politseiametnikud on endiselt kasutanud joobes isiku kainenema toimetamise dokumenteerimiseks protokollis vormi, milles ei ole võimalik märkida ammendavalt kainenema toimetamise aluseks oleva vahetu ohu kirjeldust (vt käesoleva kirja p 4.2).

(2) Kontrollkäigul kontrollis õiguskantsler, täites ühtlasi piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni fakultatiivse protokollis artiklis 3 sätestatud riigi ennetusametuse funktsiooni, kuidas on tagatud inimeste põhiõigused ja -vabadused.

² Õiguskantsleri 16.12.2010 kiri nr 7-7/101628/1007184; 6-8/101987/1007184; 6-10/101988/1007184 ja sellele lisatud kontrollkäigu kokkuvõtte.

(3) Kontrollkäigu raames intervjuusid kainenema toimetatud isikutega läbi ei viidud. Küll aga kontrolliti kõikide kainestusmajas viibinud kainestatavate kohta koostatud dokumente (joobeseisundis isiku kainenemisele toimetamise protokoll), kainestusmajas eriliigilisi kambreid jm ruume, vesteldi ametnikega. Kontrollkäigule kaasatud ekspert kontrollis meditsiiniblokki ja vestles tervishoiutöötajatega (õde ja hooldaja). Lisaks jälgiti kainenema toimetatud isiku vabastamise protsessi. Külastati hoone kolmandal korrusel asuvat kodutute öömaja.

(4.1) Järelevalve teostamine kainestusmajas

Ringkäigul kainestusmajas ning vestlusest kambrite eest vastutava ametnikuga selgus, et kainestusmaja kambrid ei ole varustatud turvakaameratega. Seetõttu korraldatakse kainenema toimetatud isikute üle järelevalvet üksnes ametnikupoolse visuaalse jälgimise abil. Ametnik kontrollib kambreid vähemalt üks kord tunni jooksul. Kainestusmajas on sisse viidud kambrite kontrollimise dokumenteerimise selge kord – ametnik peab kontrolli tulemused ringkäigu järel talletama.

Nagu eelnevalt märgitud, tuvastas õiguskantsler sama olukorra ka eelmise kontrollkäigu ajal, mistõttu tegi Politsei- ja Piirivalveametile ettepaneku varustada kainestusmaja kambrid videoalvega.

Politsei- ja Piirivalveameti vastusest õiguskantsleri 09.10.2010 kontrollkäigu kokkuvõttele nähtus, et Politsei- ja Piirivalveamet nõustus õiguskantsleri seisukohaga, et kinnipidamistingimused peavad olema sellised, mis tagaksid kinni peetava isiku tervise ja heaolu säilimise. Politsei- ja Piirivalveameti peadirektor märkis, et isikute kinnipidamistingimuste parendamine, s.h videoalvesüsteemide rajamine, on pikaajaline protsess, mis sõltub ka majanduslikest võimalustest. Siiski kinnitas peadirektor, et Politsei- ja Piirivalveamet teeb kõik endast oleneva, leidmaks kinnipidamistingimuste parandamiseks rahalisi vahendeid.

Õiguskantsleri eelmise kontrollkäigu kokkuvõttele vastamise ajaks oli Politsei- ja Piirivalveamet paigaldanud kainestusmajja kokku 4 videokaamerat. Kaamerad paiknevad sissesõidulüüsis, vastuvõturuumis (2 kaamerat - jälgitav on piirkond, kus toimub kainenemisele toimetatute turvakontroll ja asjade hoiule võtmine, samuti hoiukappide uksed ja asjade tagastamise laud) ja vastuvõturuumist kambriblokki viivas koridoris.³

Tuleb tõdeda, et üldjuhul kinni peetavate isikute pidev videoalve vahendusel jälgimine kambris ei ole alati põhjendatud, kuid kainestatavate puhul on see õiguskantsleri hinnangul siiski vajalik. Viimast eelkõige seepärast, et joobeseisundi tõttu vajab kinni peetav isik tõhusamat jälgimist, et maandada joobest lähtuvaid võimalikke riske tema elule ja tervisele. Seda väidet kinnitab kainestusmajas 05.02.2012 toimunud kainestatava R.O. surmajuhtum. Politsei- ja Piirivalveameti läbi viidud surmajuhtumi kontrollimaterjalidest nähtub, et raskes joobes isikud, arvestades nende võimalikku külmakahjustust, peaksid olema pideva/tihedama meditsiinilise järelevalve all kas läbi heakvaliteedilise videosalvestuse, mida lisaks politseitöötajale jälgib meditsiinitöötaja, või suisa meditsiini-asutuses kuni tervise seisundi stabiliseerumiseni.⁴ Kõnealuse surmajuhtumi kontrollimaterjalidest nähtub, et kainestusmaja tegi 2011. aasta lõpus Politsei- ja Piirivalveameti korrakaitsepolitsei osakonda eelarvetaotluse kainestusmajas I korruse kambrite kaameratega varustamiseks.

³ Politsei- ja Piirivalveameti 15.01.2011 kiri nr 9.3-03/10/63056.

⁴ Ametniku K.T. ettekanne, koostatud 05.04.2012.

Õiguskantsler jääb oma 09.10.2010 kontrollkäigu kokkuvõttes toodud seisukohtade ja nende põhjenduste juurde ning kordab varasemat ettepanekut Politsei- ja Piirivalveametile **leida võimalusi kainestusmaja kambrites järelevalve parandamiseks kambrisese videovalve paigaldamise abil.**

Samasisulise ettepaneku tegi õiguskantsler Politsei- ja Piirivalveametile 2012. aastal politsei kasutatavates kinnipidamiskambrites aset leidnud surmajuhtumite kohta koostatud soovituses.⁵

(4.2) Kainestamise aluseks oleva vahetu ohu kajastamine joobeseisundis isiku kainenemisele toimetamise protokollis

Kontrollkäigul selgus, et kainestatavate isikute kohta koostatud joobeseisundis isiku kainenemisele toimetamise protokollidest ei nähtunud alati piisavalt selgelt seda, milline on olnud vahetu oht isikule endale või teistele, mis tingis isiku kainestusmajja paigutamise. Viimase põhjuseks on osaliselt ilmselt isiku kainenemisele toimetamise protokollis vorm, mida ametnikud on kasutanud ning milles ei ole politseiametnikult nõutud kainenemisele toimetamise aluseks olnud faktiliste asjaolude avamist (viimaseks ei ole kasutatud protokollis vormil ettenähtud ruumi).

Näiteks ei nähtunud järgmiste kainestusmajas viibinud isikute kohta koostatud joobeseisundis isiku kainenemisele toimetamise protokollidest ohukirjeldust, millest tingituna isikud kainestusmajja paigutati: M.J. (protokoll koostatud 16.11.2013 kell 03:30); L.-J.S. (protokoll koostatud 16.11.2013 kell 02:50); M.L. (protokoll koostatud 16.11.2013 kell 01:20); A.K. (protokoll koostatud 15.11.2013 kell 22:40); O.R. (protokoll koostatud 15.11.2013 kell 22:30); J.-A.L. (protokoll koostatud 15.11.2013 kell 14:20); R.S. (protokoll koostatud 15.11.2013 kell 19.25); R.P. (protokoll koostatud 15.11.2013 kell 18:45) ja S.P. (protokoll koostatud 15.11.2013 kell 22:10).

Ka eelmises kainestusmaja kontrollkäigu kokkuvõttes tõi õiguskantsler esile, et kasutatav protokollis vorm ei võimalda ametnikul dokumenteerida vahetu ohu kirjeldust, mis kainenemisele toimetamise puhul on vastavatest õigusnormidest tulenevalt oluline.⁶ Seetõttu tegi õiguskantsler Siseministeeriumile ettepaneku muuta isiku kainenemisele toimetamise protokollis vormi nii, et sinna märgitaks politseiametnike poolt ka konkreetsed kaalutlused, mille tõttu isik kainenema paigutati.

Siseminister nõustus õiguskantsleri ettepanekuga ning märkis, et politsei kinnipidamiskohtadesse kainenema toimetatud isikute kohta koostatav protokoll peab sisaldama isiku kainenema paigutamise selgesõnalist kaalutlust. Minister lubas, et siseministri 14.12.2009 määrusega nr 65 kinnitatud „Joobeseisundis isiku kainenemisele toimetamise protokollis vormi“ täiendatakse seetõttu ühe lahtri lisamisega. Minister selgitas, et Politsei- ja Piirivalveamet korraldab kuni vastava muudatuse jõustumiseni õiguskantsleri ettepaneku sisulise täitmise selliselt, et kasutusel olevale protokollile või selle lisale, märgitakse isiku kainenema paigutamise selgesõnaline kaalutlus.⁷

⁵ Õiguskantsleri 02.01.2014 kiri nr 7-7/130535/1400011.

⁶ Vt täpsemalt õigusliku põhjendust Õiguskantsleri 16.12.2010 kirjale nr 7-7/101628/1007184; 6-8/101987/1007184; 6-10/101988/1007184 lisatud kainestusmaja kontrollkäigu kokkuvõtte p 4.5.

⁷ Siseministri 28.01.2011 kiri nr 9-2/31-3.

Siseministri 02.05.2011 määruse nr 11 „Siseministri määruste muutmise“ §-ga 8 kehtestati uus joobeseisundis isiku kainenemisele toimetamise protokoll vorm (määruse lisa nr 3), milles on eraldi andmeväli kainenemise põhjuseks oleva vahetu ohu dokumenteerimiseks. Kontrollkäigul aga selgus, et kainenestumajas viibivate isikute kohta koostatud protokollid on vormistatud varem kehtinud siseministri kehtestatud protokoll vormi kohaselt.

Eelneva tõttu teeb õiguskantsler Politsei- ja Piirivalveametile ettepaneku juhtida protokolle koostavate politseiametnike tähelepanu sellele, et kainenestatava isiku kohta koostataks joobeseisundis isiku kainenemisele toimetamise protokoll lähtudes hetkel kehtivast siseministri kehtestatud protokoll vormist ning märgitaks protokoll piisava selgusega vahetu ohu kirjeldus (viimane ei saa olla üldsõnaline märg „agressiivne“ vmt).

(4.3) Tervishoiuteenuste osutamine ja ohjeldamine kainenestumaja meditsiiniblokis

Kontrollkäigule kaasatud meditsiinieksper (perearst) koostas hinnangu tervishoiuteenuste osutamise kohta kainenestumajas. Hinnangu aluseks oli ringkäik kainenestumaja meditsiiniblokis, vestlus kainenestumajas töötava õe ja hooldajaga ning kainenestumajas tervishoiuteenuste osutamisega seonduvate dokumentide pisteline kontroll.

Ekspert tuvastas, et kainenestumajas on olemas eraldi meditsiiniblokk, kus asub 6 voodikohaga palat. Tervishoiuteenuste osutamiseks ette nähtud ruumid on kaasaegsed, puhtad, ning üldjoontes on olemas vajalik aparatuur patsiendi jälgimiseks. Kokku töötab kainenestumajas vahetustega 8 õde ja 6 hooldajat.

Kõik isikud, kes kainenestumajja tuuakse, vaadatakse üle meditsiinitöötaja poolt. Vajadusel sõidutatakse kainenestatav vastuvõturuumist meditsiiniblokki käruga. Ekspert sedastas oma arvamuses, et kui kainenestatav on viidud palatist kambrisse, siis vajadusel käib õde isikut kambris jälgimas, näiteks ravimi mõju hindamiseks ning seda ca iga tunni tagant. Lisaks käib tervishoiutöötaja kambreid kontrollimas siis, kui kainenestumaja ametnikud seda paluvad.

Kainenestumajas töötavad tervishoiutöötajad töid vestlusel eksperdiga välja peamised kaebused, mis kainenestatavad tervishoiutöötajatele esitavad, või probleemid, mida viimased ise tuvastavad. Nimelt ei ole kainenestumajja toodud isik sageli kontaktne, ta ei reageeri valule, tal on kõrge vererõhk või valu rinnus. Isikuid on nii alkoholijoobes kui ka narkootilise aine joobes või ka mõlemat, millest saab kainenestumaja tervishoiutöötaja sõnul tavaliselt aru isiku käitumisest.

Kainenestumaja tervishoiutöötajad töid vestlusel esile, et kainenestumaja meditsiiniblokis võiksid olla lisaks epilepsia ravimid epileptilise staatuse (kui üks epilepsia hoog järgneb teisele ja ravimitega sekkumine on vajalik) kupeerimiseks. Teiseks toodi välja, et elektrokardiogrammi (EKG) aparaat võiks olla kõikide lülitustega mitte ainult põhilülitustega. Viimast esiteks selleks, et patsiendi võimalikku infarkti paremini tuvastada ja teiseks seetõttu, et kainenestumaja tervishoiutöötajad saaksid väljakutsutud kiirabile kohe saabumisel anda patsiendi EKG vastuse.

Kainenema toimetatud isikute ohjeldamine käeraudadega toimub kainenestumaja tervishoiutöötajate sõnul peamiselt politseiametnike poolt isiku kainenestumajja toimetamisel ja vastuvõtmisel (kuni kambrisse paigutamiseni). Politseiametnike poolt erivahendi (käeraudade) kasutamine kainenestatava ohjeldamiseks fikseeritakse joobeseisundis isiku

kainenemisele toimetamise protokollis. Kontrollkäigul kontrollitud protokollidest nähtus, et käeraudu oli kasutatud kainenemisele paigutatud isiku L.-J.S. suhtes ning see oli dokumenteeritud kainenemisele toimetamise protokollis üldjoontes korrektselt.⁸

Tervishoiutöötajad kinnitasid, et harvematel juhtudel on olnud vajadust ohjeldada kainestatavat meditsiinibloki palatis. Palatis toimub ohjeldamine siis, kui patsient on agressiivne ning võib põhjustada vigastusi enesele või teistele. Ekspert tuvastas tervishoiutöötajatega vestluste käigus, et eraldi ei dokumenteerita patsiendi ohjeldamist meditsiinibloki.

Kokkuvõttes on kontrollkäigule kaasatud ekspert oma hinnangus näinud peamiste võimalike probleemidena kainestusmaja meditsiinibloki isikute ohjeldamise ja EKG-seadmega seonduvat ning epilepsiaravimite kättesaadavust.

Kui ravimite ja meditsiiniseadmete küsimus on paljuski vajaduspõhine ning nende olemasolu ja kaasaegsust saab hinnata kainestusmaja meditsiinipersonal olemasoleva praktika pinnalt (juhtumite põhiselt tuvastada vajadust), siis õiguspärasest ohjeldusmeetmete rakendamist on õiguskantsler süstemaatiliselt rõhutanud erinevates kontrollkäikude kokkuvõtetes.⁹

Kehtiv õigus teeb vahet isiku ohjeldusmeetmega fikseerimisel n-ö meditsiinilistel ja mittemeditsiinilistel põhjustel.

Mittemeditsiiniline ohjeldamine toimub politsei hallatavates kinnipidamiskohtades politsei ja piirivalve seaduse (PPVS) vahetu sunni (erivahendi) rakendamise kontekstis politseiametnike poolt.¹⁰

PPVS § 26 kohaselt on vahetu sund füüsilise isiku, looma või asja mõjutamine füüsilise jõuga, erivahendiga või relvaga. PPVS § 27 nimetab politsei erivahendid ning nende hulgas käeraud (PPVS § 27 p 1).

PPVS § 7²⁹ lg 7 sätestab, et kainenema toimetamisel on õigus kasutada vahetut sundi nii kaua, kui see on eesmärgi saavutamiseks vältimatu.

PPVS § 30 lõikest 1 tulenevalt on vahetu sunni kohaldamise õigus politseiametnikul.

Kontrollkäigul kainestusmajja selgus, et isikuid fikseeritakse ohjeldamiseks käeraudadega ning seda tehakse valdavalt sündmuskohalt isiku kainestusmajja transportimisel. Kainestusmajas käeraud tavapäraselt eemaldatakse ja vaid üksikutel kordadel on kainestusmajas tekkinud vajadus kainestatava suhtes käraudu jätkuvalt või uuesti kasutada. Kainestusmaja praktikas kohaldatakse käeraudu enesele või teistele vahetut ohtu kujutava kainestatav suhtes kas kainestuskambrites, kainestusmaja nn eelkambrites või korrapidaja ruumis.

⁸ Mõningast segadust tekitasid protokollis märgitud erivahendi kasutamise kellaajad.

⁹ Kinnipidamise kontekstis nt Tartu Vangla psühhiaatriaosakonna kontrollkäigu kokkuvõttes. Õiguskantsleri 18.04.2011 kiri nr 7-9/110486/1101886 ja sellele lisatud kontrollkäigu kokkuvõte.

¹⁰ Politseiametnike poolt vahetu sunni kontekstis isiku ohjeldamise kohta vt nt eelmisest õiguskantsleri kontrollkäigu kokkuvõttest kainestusmajja – õiguskantsleri 16.12.2010 kirjale nr 7-7/101628/1007184; 6-8/101987/1007184; 6-10/101988/1007184 lisatud kainestusmaja kontrollkäigu kokkuvõtte p 4.2.

Kainestusmaja tervishoiutöötajate kinnitusel on harvadel juhtudel toiminud kainestatava ohjeldusmeetmega fikseerimist meditsiiniblokis. Kahjuks ei õnnestunud kontrollkäigul saada detailset informatsiooni selle kohta, kui tihti on meditsiiniblokis isikuid ohjeldatud ning kuidas kõnealune tegevust täpselt on korraldatud. Üheks põhjuseks, miks vastavat infot ei õnnestunud koguda, oli asjaolu, et kainestusmaja meditsiiniblokis isikute ohjeldamist ei dokumenteerita.

Üldjuhul toimub tervishoiutöötaja (arsti) poolt ohjeldusmeetmete kohaldamine meditsiinilistel põhjustel. Tahtest olenematu vältimatu psühhiaatrilise abi raames annab ohjeldusmeetme rakendamiseks aluse psühhiaatrilise abi seadus (PsAS). Kuna kainestusmajas pole täidetud selles seaduses sätestatud ohjeldusmeetme rakendamise nõuded, siis saab kainestusmaja meditsiiniblokis kainestatavate fikseerimisena ohjeldamine toimuda vaid politsei ja piirivalve seaduses sätestatud korra kohaselt (mittemeditsiinilisena). Mis tähendab, et ka meditsiiniblokis ohjeldusmeetmete (politsei erivahendina käeraudade) kasutamine peab toimuma politseiametniku poolt ning järgitud peavad olema ka kõik muud materiaalsed ja menetluslikud nõuded, mida politsei ja piirivalve seadus ning selle alusel antud rakendusaktid sätestavad (nt kasutatud vahetu sunni dokumenteerimine jms).

Õiguskantsler soovib kainestusmaja ametnikel lähtuda politsei ja piirivalve seaduses sätestatud asjakohasest vahetu sunni regulatsioonist ka siis, kui kainestatavat isikut on vaja fikseerimise näol ohjeldada tervishoiutöötaja juuresolekul kainestusmaja meditsiiniblokis. Kui isikul esineb põhjus tema ohjeldamiseks meditsiinilistel põhjustel (vastav psüühikahäire), tuleb korraldada isiku toimetamine vastava tervishoiuteenuse osutaja juurde, kus on võimalik isikut nõuetekohaselt ohjeldada.

Lisaks palub õiguskantsler AS Lääne-Tallinna Keskhaiglal kaaluda võimalust varustada kainestusmaja meditsiiniblokk täiendavate epilepsiaravimite ja EKG seadmega.

(5) Hea praktika

Kontrollkäigul jälgiti kainenemisele toimetatud isiku vabastamise protsessi. Vaadeldud juhtumil ei olnud isikul ilmaolusid arvestades sobivaid üleriideid ning need anti kainestusmajast vabastatavale isikule politseiametnike poolt.

Teiseks väärib hea praktikana märkimist kainestusmajas kambrite kontrollimisel kasutatav kambripõhine kontroll-leht, mida kambreid kontrolliv ametnik iga ringkäigu järgselt täidab ning mis seetõttu annab ülevaate kambrite kontrollimise fakti ja tulemuste kohta.

(6) Kokkuvõtteks

Kontrollkäigu tulemusel teeb õiguskantsler isikute põhiõiguste tagamiseks kaks ettepanekut Politsei- ja Piirivalveametile, ühe soovitusena Politsei- ja Piirivalveameti kainestusmaja ametnikele ning palub kaaluda AS-il Lääne-Tallinna Keskhaigla võimalust varustada kainestusmaja tervishoiuteenuste osutajad täiendavate epilepsiaravimite ning EKG seadmega.